

J. P. Mynsters prædiken langfredag

Taler

Jakob Peter Mynster
Biskop

Omstændigheder

Prædikentekst:

Lukasevangeliet kapitel 23, vers 26-49

Med veemodsfuld, med taknemmelig Erindring af den Kierlighed, hvori du levede, hvorfor du døde, forsaml vi os til din Døds Erindring, du Verdens Frelser!

Ogsaa du blev prøvet i Fristelser, men du har overvundet; ogsaa du blev ængstet i Lidelser, men de ere hengangne for dig. Til dig søge vi hen, hvilke endnu den svære Kamp truer, at lære Viisdom og Taalmodighed og Trøst af dig. Vær du vor Bistand, vær med Aand og Kraft tilstede hos Enhver, som paakalder dig, at Syndens Begieringer maae slukkes i hans Bryst, at al Uro maa stilles, og din Fred opgaae i hans Siel! Vi berede os dertil, velsign vor Andagt, velsign Alt, hvad vi gjøre i dit hellige Navn!

Text: Luk. XXIII, 26-46.

(Fortællingen om Jesu Korsfæstelse og Død).

Han har temt Smertens Bæger, han har baaret Verdens Foragt og Had, han er gaaet den tunge Vei, bort fra alle Livets Glæder, bort fra ethvert jordisk Haab, han har bøiet sit Hoved under Lidelsernes Vægt, og har udgivet sin Aand. - Det er en Fortælling fra længe siden forbigangne Tider; Ingen af os har skuet hans Aasyn, Ingen af os har hørt hans Stemme, eller seet hans der bevægede den; jeg vil ligesom stille mig hen under det Kors, hvorpaa den Uskyldigste er regnet iblandt Misdædere.

Med Kierlighed, reen som jeg Intet har elsket paa Jorden, brændende, som jeg intet Menneske har elsket, vil jeg skue ham i hans Smerter, ham, som blev saaret for vore Overtrædelser, og knuset for vore Misgierninger. Da vil jeg som fra hans Kors see tilbage, ud over Verden og dens Tummel, ud over Alt, hvad jeg i Livet begierede og søgte, over alle de Skiebner, hvori jeg glædedes og hvori jeg sørgede.

O Dødens Stilhed! hvor er, naar du hviler omkring os, Alting saa anderledes for vort Øie! o Grændse, hvor alt det Jordiske endes! hvor ere, naar vi betræde dig, denne Verdens Ting saa forandrede fra den Tiid, vi først saae dem, med fyrig Forventning, omtumlede i Livets Afvexlinger, berusede af dets Lyster, eller forvirrede af dets Bekymringer! Der lyser en anden Glands, end den, som forhen blendede vort Syn; der skue vi et andet Maal, end det, vi forhen ofte gang fkal udbrede sig om mig, derfor vil jeg, du min Herre og Frelser! hellere see hen til dine Smerter, end til Verdens vilde Glæder.

Formedelst Christus er Verden mig kors-fæstet, og jeg Verden;

disse Apostelens Ord kalde enhver Christen til Betragtninger, der sømme ham paa denne Dag. Formedelst Christus er Verden død for mig, jeg agter den ikke, jeg elsker ikke, hvad den elsker, søger ikke, hvad den søger, dens vilde Lyft, dens tomme Herlighed, dens forvendte Begieringer ere mig Intet: saaledes turde Apostelen vidne om sig; o at vor Samvittighed vidnede det Samme! Ville vi befæste dette Sindelag i os, da lader os see hen til Christus; i den Korsfæstedes Erin- dring skal Verden vel døe for os.

Hvorfor er han given hen i Døden? hvorfor have de fæstet ham til Korset iblandt Misdædere? Er han greben i Vold og Uret, eller funden i Løgn og Sviig? har han undertrykt den Uskyldige? har han søgt Deel med de Onde og Ryggesløse? have hans Ord eller hans Gierninger bespottet Gud, eller søgt at lede Menneskene i Fordærvelse? Nei! han var udsendt fra Gud, han kom til Menneskenes Frelse, han har udrettet, hvad Gud havde givet ham at gjøre, han var sagtmodig og ydmyg af Hiertet - og seer hans Løn! Han har vidnet Sandheden uden Skiul, reen, som den er fra Lysets Fader, og Løgnens Tienere have myrdet ham! han har kaldet Menneskene til Retfærdighed, og Uret har faaet Seier over ham! han har prædiket, han har øvet Kierlighed, og hans Løn er det bitreste Had!

Græder ikke over mig, sagde Jesus, da han blev ført til sin Død, men græder over Eder selv, og over Eders Børn! Vi ville ikke klage over ham, thi han havde sin Løn i sig selv, han har sin Løn hos Gud; men vi ville klage, at Forblindelse hersker paa Jorden, at Sandhed ikke er Menneskene kier, at Retfærdighed ikke er dem hellig, at Kierlighed er saa sielden iblandt dem. Thi Daarlighed boer i Menneskets Hierte fra hans Fødsel af, og onde Begieringer have Yndest, og Hovmod har Herredomme, og Vold har Seier paa Jorden. Gud var i Christus, men Verden vilde ikke lade sig forlige med ham; han kom til sine Egne, men hans Egne annammede ham ikke. Jeg vil see hen til Jesus i hans blodige Smerte, og Verden skal vel døe for mig; jeg vil ikke begiere dens Ære, thi den har foragtet ham; jeg vil ikke begiere dens Yndest, thi den har hadet ham; jeg vil ikke begiere dens Løn, thi sin Lykke har den givet til Daarer og Uretfærdige, men ham gavede Døden.

Han kiendte sin Skiebne, og han flyede den ikke, han vidste, hvorhen hans Vei skulde føre, og han gik den dog modigen, fornegtende sig selv, opoffrende Alt, hvad der er jordisk, for at udføre Guds Villie; og jeg skulde agte dem, der Intet kiende over Jordens Goder, dem, hvilke Guldets Glands og udvortes Herlighed lokker, dem, der besmittede i Vellyster tabe Evne til at kiende, tabe Kraft til at ville det Gode; jeg skulde agte dem, som kun elske sig selv, kun ville for sig selv, som Intet kunne bære, som Intet ville opoffre, som iffe fiende Taalmodighed, eller Ydmyghed, eller Kierlighed! De ere døde for mig, jeg begierer ikke at tælles iblandt dem.

Under Jesu Christi Kors, under det Kors, som bar den Helligste af Menneskene, hvem jeg kalder min Lærer, fordi jeg veed, at det var Viisdom til Salighed, han lærte, hvem jeg kalder min Herre, fordi jeg veed, at han er det: der vil jeg stille mig, der vil jeg prøve mit Hierte, hvad der boer deri, der vil jeg prøve, om jeg er bedre end Hine, der foragtede og forstøede og forglemte ham. O Bolig for Synden, Menneskets daarlige, urolige Hierte! hvad fylder det? hvad bevæger det? hvorefter higer det uden Viisdom og Fred? En Stemme taledede forførende om Lyst i Verdens Glæder, om Sandsernes Fortryllelser, om Menneskenes Ere, om deres skønne Lod, som have delet Jordens Gode imellem sig.

Du søgte den Lyst, du fandt den ikke, den var der ikke; og dog vilde du ikke vende tilbage, dog begierede du endnu det Samme, og hørte ikke efter den bedre Røst, som kaldte dig. For dig, du Hellige, Rene, du, som kiender Alle, og ikke har behov, at Nogen skal vidne om et Menneske, fordi du selv veed, hvad der er

i ham, for dig driver mit Hierte mig at anklage mig selv; ikke fordi jeg har nydt Livets Lyst, thi jeg veed, at saa meget, som jeg uskyldig kunde modtage, det gav du mig, at jeg skulde glædes derved; men fordi jeg har bundet mit Sind dertil, fordi jeg ikke har villet troe dig, at Guds Rige ei kommer udvortes, saa man kan tage og føle derpaa, fordi jeg har forsmaaet din Herlighed imod Verdens Glæder. Thi nu veed jeg, at hvo der gjør dette, foragter dig, og nu veed jeg, hvem jeg har foragtet. Naar mit Hierte svulmede i Livets Lykke, da sagde jeg: see her den Løn, hvilken Gud giver sine Fromme! Da borttog du min Lykke, da gød du Bedrøvelsens Bitterhed i min Siel, da lod du mig gaae ene hen ad mørke Veie, Tanken kun rugende over de svundne Glæder og over de negtede Ønsker.

Ak! da oprørte min Siel sig imod Gud, da veeklagede jeg over den Time, jeg fødtes, og min Vrede optændtes imod den Magt, som styrer Tingene paa Jorden. Men da lod du, o Herre, dit milde Lys straale i min Siel, og jeg kiendte Sandheden, og jeg fattede det evige Liv. Siden jeg kiender dig, siden jeg troer paa dig, voxer Fortvivlelsen ikke over mit Mod, har jeg en Tilflugt, hvorhen jeg altid kan søge. Og dog ak! og dog, skiøndt jeg kiender dig og din Salighed, formørkes endnu Sandhedens Lys, vakler Troen, vaagne de Begieringer, jeg hader, i mit Inderste; Verdens Had vil forfærde, Verdens Lyft vil forlede mig - Jeg vil skue dig paa dit Kors, saaledes vil jeg skue dig, at dit Billede aldrig skal udslettes af min Siel, at det altid kan sige mig, hvilket Guds Rige er, hvorledes det ikke er af denne Verden.

Kunde jeg forsamle Alle hid til ham, at de alle maatte see ham her, og at de bedre Kræfter maatte røre sig i dem. Kom du, som begierer Verdens Herlighed, see den, der her blev given hen i Døden! Er han dig end ikke kier fremfor Andre, har du end ikke erkendt ham for din Herre: siig, var han ikke god og uskyldig og kierlig? Dog er dette skeet med ham; er du bedre, end han, at du maatte undflye disse Ting? gjør man dette med et grønt Træ, hvad vil da blive med det tørre? Fremtiden er skiult for dig, maaskee komme engang Forfærdelserne ogsaa til dig, maaskee kommer Modgang og Forfølgelse, og berøver dig det Eneste, du havde, det Eneste, du begierede: hvorledes vil du bestaae i den onde Tiid? Og seer du end ikke saadanne Dage, dog skal visseligen engang ogsaa du lukke dit Øie for Alt, hvad du her saae, engang skal ogsaa du bøie dit Hoved og udgive din Aand - hvad har du da af al din Stræben? skal Jordens Lyst fryde dig i Graven? skal du rose dig af din Herlighed iblandt de Døde? Kom du, som letsindigen ikke vil agte den Stemme, der kalder dig til bedre Bestræbelser, see den, som her er fæstet til Korset, og veed du end Intet om ham, uden dette, at

han dør for Sandheds, for Retfærdigheds, for Kierligheds Skyld, han skal dog vække dig af din Dvale; og om hans Kors skal du see deres mangfoldige Skare, som have liidt for det Samme, som derimod foragtede Ære og Velfærd og Liv.

Seer du Livets Alvor? kiender du, at det ikke er bestemt til et Spil for Daarer? eller er du vis i din Sag, naar du ikke vil staae i Hines Striid, naar du foragter, hvad de agtede over alt Andet? Men du, som veed, hvo den Hellige var, der her blev offret i Døden, kan du endnu begiere den Skændsel, hvorfra han vilde frelse dig? kan du glemme, hvo der døde for dig, glemme al hans Kierlighed, og hellere ville tiene Verden? Er den dig saa kier, at end ikke hans Røst kan kalde dig fra dens Trældom? Vidner hans Død dig ikke om den Striid, der er imellem ham og den, og at dersom du ikke dør fra Verden, da kan du ikke leve for ham?

Der ere Mange, som have nydt Verdens Lyst, Mange som have havt Herlighed paa Jorden; men Jesu Lod var Trængsel, han saae Forfølgelsen seire, han endte sit Liv forladt og jammerfuld. Og dog begierer min Siel Deel med ham, fremfor med Nogen af Verdens Herlige; hellere ønskede jeg at staae ved hans Kors, som hans Discipel stod, end at findes i Hines Vellyster; thi formedelst Christus er Verden død for mig, formedelst Christus kiender jeg en anden Herlighed, som mit Inderste begierer og søger. Saa ofte Christus lever i min Siel, da foragter jeg den Glimmer, der forblinder Daarernes Øine, da forsmaaer jeg den Lyst, hvorefter de Uforstandige tragte, da afskyer mit Hierte al den Vinding, og om end Tusinde beundre den, og om end Tusinde eftertragte den, som ikke er efter Guds Villie.

Saa ofte Christus lever i min Siel, da beundrer jeg kun den Herlighed, som ikke ældes, medens Tiden rinder, som ingen Skiebness Afvexlinger kunne fordunkle eller besmitte, da tragter jeg kun efter den Vinding, som ikke Trængsel, ikke Angest, ikke Forfølgelse, eller Hunger, eller Nøgenhed, eller Fare, eller Sværd skal berøve mig; den Herlighed kiender jeg ved ham, den Herlighed seer jeg paa ham, som foragtede alt Andet, som opoffrede Alt, hvad der er jordisk, og vandt det saa langt Bedre. Derfor er Verden død for mig, thi den har ikke, hvad min Siel begierer, alle dens Gaver stille ikke mit Hiertes Længsel.

Men skulle Verdens Lyster saaledes døe for mig, hvi skulde jeg da ikke ogsaa døe fra dens Sorger? Kommer hid til mig, alle I, som arbeide og ere besværede! saaledes lod Jesu kierlige Røst, medens han levede, endnu fra sin Død taler han Trøst til alle dem, som sørge. Hvorfor skulde jeg frygte, om jeg end seer det

Onde herske paa Jorden, om jeg end har følt dets Magt i mit eget Hierte? Jeg kiender den, ved hvem Verdens Fyrste er dømt, jeg fiender hans Løvter, hans usvigelige Kierlighed; naar jeg vender mig til ham bodfærdig og troende, naar jeg raaber til ham: Herre, kom mig ihu i dit himmelske Rige! da hører jeg hans Røst, der siger ogsaa til mig: sandelig, du skal være der med mig.

Skulde jeg da frygte, om end Skiebnen synes at true? Ogsaa ham har den truet, men han forsagede ikke, han gik den rolig imøde, han vidste, at Intet skeer uden den himmelske Faders Villie, og i den lærte han os ved Ord og Exempel at overgive vor. Skulde jeg frygte, om end Forfølgelsen reiste sig, om end Menneskene vare mig imod? Hvad er al menneskelig Magt? Ogsaa mod ham reiste den sig, ogsaa ham vilde de ilde, men hvad have de formaet?

De funde forfølge ham i faa Aar, de kunde tilføie ham Smerte i faa Timer; da var deres Magt til Ende, derefter fik han Seier og Ære. Skulde jeg frygte, naar Døden nærmer sig? Ogsaa han døde, skulde jeg skrækkes ved at gaae, hvor han er gaaet? Til den samme Gud vil jeg befale mig, i hvis Hænder ogsaa han befalede sin Aand? Lad Døden komme stille, og mildt udslukke mit Livs Lys, lad den komme under Smerter og Forfærdelser, den er den samme; Gud unde os kun at døe vel, i en fast og levende Tro!

Ja, i Jesu, Guds Søns, sande og faste Tro leve vi vel og døe vi vel; i den er Viisdom, som aldrig feiler, er Lægedom for alle Saar, hvis Kraft aldrig skal svækkes. Den kalder os bort fra det, som Daarlighed beundrer, som Synden søger; den vækker os til at hellige Sind og Gierning, og giver den Bodfærdige en evig Trøst; den giver os istedet for Alt, hvad vi for gieves søge i Verden, Himmelens uvisnelige Haab; den borttager enhver Skræk, enhver Frygt, thi hvor Christus er, der er Fred.

Dersom vi da døe fra Verden, da ville vi leve for dig, du Menneskenes trofasteste Ven! Havde vi, som dine første Discipler, fulgt dig, medens du vandrede paa Jorden, havde vi da seet de Læber, hvorfra Guds Viisdom og Guds Kierlighed lod, at tie i Døden, da skulde vel dyb Bedrøvelse have fyldt vore Hierter, men den skulde ikke sløvet vor Kraft. Ved dit Kors skulde vi lovet, at saa meget vor Evne kunde bidrage dertil, skulde ikke dit Liv, og ikke din Død have været forgives. Vi skulde lovet dig at hellige dig vort hele Inderste, saa din Ihukommelse, saa din Viisdom skulde boe deri, altid mere seirende over Verdens Tillokkelser. Vi skulde lovet, med Foragt for Jordens Glæder og Sorger,

med hel- lig Iver i Ord og i Gierning, at virke Alt, hvortil du gav os Kraft, til at Guds Rige maatte komme.

Og hvilket andet skulde vort Løfte være i Dag, naar vi, som det sømmer sig dine Discipler, lade din hellige Erindring boe iblandt os? Skiøndt vi med Veemod tænke, hvorledes du blegnede i Dødens Smerter, stændt vi med Kummer mindes, hvorledes Verden forstod dig, og endnu forskyder dig, skal dog vor Siel fyrigen hæve sig op over Livet og over Døden til den Herlighed, hvori du var for Verdens Begyndelse, hvori du lever indtil evig Tiid.

Stærke ved denne Tanke love vi dig at ruste os til den Kamp, hvil ken du streed, til Kampen imod Kiød og Blod og imod denne Verdens Fyrste. Lad den være blodig og tung, lad Fienden reise sig mægtig og forfærdelig, lad ham fortære det, hvorover han har Magt, vor Lykke, vor Ro, vort Liv - maatte vi kun, o Herre! saa ofte vi see hen til det Kors, hvorpaa du beseglede din store Gierning, med glad, skiøndt ydmyg Bevidsthed turde sige det for dig, du, som kiender alle Ting, at vi altid mere have stræbt at være din Kierlighed værdige. Kalder du os da end til din Døds Samfund, du skal ogsaa kalde os til dit evige Livs Samfund.

Ja drag, o min Jesu, mig ganske til dig!

Lad Tankerne, stille

Sig ganske adskille

Fra jordiske Ting, som forstyrre kun mig.

Din himmelske Glands

Lad fylde min Sands,

Og tage faa ind

Aldeles mit Sind.

Min Villie skal være indsluttet i din,

Og roligt mit Hierte

I Lyst og i Smerte

Thi det er mig nok, at du altid est min.

Bekræfte det Baand

I inderste Aand,

Indtil jeg skal boe

I din himmelske Ro!

Kilde

Det Kongelige Bibliotek

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Anden tekstrække, Langfredag, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jakob-peter-mynsters-praediken-langfredag>